

KURANDERA

HĽADANIE PODSTATY ŽENSKEJ SILY

Ljndeni

HERNÁN
HUARACHE
MAMANI

Kurandera

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Hernán Huarache Mamani

Kurandera – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Kurandera

Hernán Huarache Mamani

Kurandera

Ljndeni

*Kým bude v ženskom srdci
žiariť svetlo lásky,
svet bude v bezpečí. Lenže ak to svetlo zhasne,
sveta sa zmocní nenávisť a ľahostajnosť,
ktoré ho zničia.*

Rose Mamani, mojej matke, ktorej ústa mi rozprávali mýty a legendy o našom národe, a ktorá ma naučila milovať všetky ľudské bytosti. Tej, ktorá tvorila oči pred žiarou hviezdy, ohlasujúcej začiatok novej epochy svetla pre ľudí a koniec temnoty.

Mame Qoyllurichiy, andskej kurandere, ktorá žila v komunite Ipana, vládkyni vodného živlu, strážkyni svätého inkského učenia, ktorá ma osvietila svojou múdrosťou.

Tomase Qespi, kurandere a babici, ktorá žila v dedine K'aqsiri, a ktorá mi dovolila spojiť sa so stále existujúcou tajnou komunitou žien predtým, než sa Ánd zmocnil trinásť rokov trvajúcí teror (1980 – 1993).

Matilde Casa, ktorej bezhraničná láska rozveľovala moje detstvo, a ktorá ma naučila, že zvierať a rastliny vedia rozprávať.

Adriane Huarachi, mojej duchovnej matke, ktorej nezištná láska osvietila môj život.

Všetkým indiánskym ženám bojujúcim za uchovanie a záchranu našej kultúry.

Všetkým ženám sveta bojujúcim za lepší svet, v ktorom vládne mier, láska a úcta.

POZNÁMKA AUTORA

Dlho som premýšľal o povahe tejto knihy a viackrát som sa sám seba pýtal: kto mi dáva právo o tejto téme hovoriť? Nebolo by logickejšie, ak by o nej písala žena?

Spomenul som si však na slová svojej učiteľky, Mamy Qoyllurchiy, ktorá stále opakovala, že matky sa prihovárajú svetu prostredníctvom svojich detí a učiteľky prostredníctvom svojich žiakov. A keďže som bol jej žiakom, rozhodol som sa odovzdať, čo ma naučila o tých najkrajších a najtajomnejších pozemských stvoreníach – o ženách.

Túto andskú učiteľku som spoznal v komunite Ipana, na mieste, kde sa dodnes uchováva a odovzdáva andské učenie a tradície. Práve ona ma naučila, že život je škola, v ktorej sa musíme naučiť milovať a pomáhať blížnemu.

Z úst Mamy Qoyllurchiy som sa dozvedel, že andská žena v minulosti zohrávala naozaj dôležitú úlohu a aktívne sa podieľala na vytváraní novej spoločnosti *Tawantinsuyo*, dokonalejšej spoločnosti združujúcej štyri regióny, teda slávnú Zlatú a Striebornú ríšu Inkov, ako ju poznajú takmer všetci

západní historici. Práve ona mi rozprávala o *Ajllawasi*, vzdelávacom centre pre ženy spred viac ako päťsto rokov. Inštitúciu *Ajllawasi* vytvorili ženy prezývané *Mamakuna*, ktoré odovzdávali učenie *Pachamama*. Toto učenie pomáhalo pochopiť a rešpektovať prírodu. Na jeho základe sa sformovali Inkovia prezývaní aj „Deti Slnka“; práve oni šírili duchovné svetlo v Andách až do príchodu Španielov.

Vďaka Mame Qoyllurchi som si uvedomil skutočnú dôležitosť ženy a jej nesmiernu moc, ktorou by mohla riadiť spoločnosť. Vo svete sa dnes odohrávajú obrovské zmeny. Nezodpovedné využívanie technológií a vedy spôsobilo, že Zem zažíva skutočnú ekologickú katastrofu. Nikto nemôže vážnosť tohto problému pochopiť lepšie ako žena, pretože ona pracuje so zemskými živlami, zemou, vodou, vzduchom a ohňom.

Čoraz viac žien si uvedomuje, že naša planéta je vo vážnom nebezpečenstve a inštinktívne znovu nachádzajú silu a energiu, aby našli únikovú cestu. Vždy, keď sa na ne pozriem, spomeniem si na to, čo hovoria naše tradície: „Kľúč k vstupu do šiesteho ľudského cyklu, do nového milénia, je v rukách žien.“ Akoby im bola táto predpoveď vyzradená, mnohé ženy vedome či nevedome hľadajú tento kľúč, ktorý im dovolí zohrať veľmi dôležitú úlohu a znova vziať do rúk opraty ľudstva, ktoré im kedysi vzali.

Žena si ešte nie je vedomá úlohy, ktorú zohrá v budúcnosti, rovnako si nie je vedomá nesmiernych schopností, na ktoré zabudla.

Rozhodol som sa napísať túto knihu, aby som šíril poznatky svojej učiteľky a ukázal andskú zasväcujúcu cestu, po ktorej kráčali múdre ženy nášho národa, a udržiavali tak v tajnosti posvätné učenie PACHAMAMA.

Skúsenosti Kantu platia pre ktorúkoľvek ženu. Všetky vyrozprávané udalosti v tomto príbehu dokazujú, čoho je žena

schopná, aby znovu získala úlohu, ktorú jej príroda pridela. Počas dlhej prípravy nám Kantu, naša hrdinka, ukáže, že je možné v sebe nájsť silnú vôľu, odvahu, vedomie a energiu potrebnú na to, aby zmenila smerovanie vlastného osudu a každú bolesť, osamelosť a smútok premenila na radosť, priateľstvo a pocit plnosti. Ukáže nám tiež, že ak sa má zrodiť nový vzťah založený na spolupráci medzi mužom a ženou, treba zničiť klietku, ktorú niektorí muži vytvorili s cieľom podrobiť si ženu.

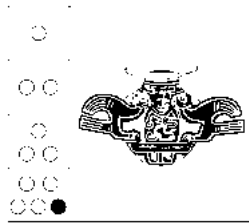
Postavy v tomto príbehu sú reálne, ale ich mená a názvy miest v tomto príbehu som zmenil, aby som nenarušil ich mier a pokoj.

Tento príbeh som sa snažil vyrozprávať čo najvernejšie, musel som však vynechať jednu časť, aby bola kniha zrozumiteľná a dobre sa čítala.

HERNÁN HUARACHE MAMANI

1

MÁŠ SILU

Búrka ustala, ale vyprahnutú a suchú pôdu v Coporaque stále bičoval prívalový dážď. Búrkové mračná pokryli oblohu, akoby chceli oznámiť, že v tejto časti Peru sa už začalo obdobie dažďov. Lejak nakoniec pomaly utíchol. Malý, sedemročný Tilico, uháňal na dvor, aby sa hral v kalužiach. Skákal bosými nohami do vody a špliechal ju všade naokolo. Zrazu sa však vydesený zarazil: neďaleký dom zahaľovali plamene! Bežal domov kričiac: „Dom oproti horí! Na streche sú plamene!“ Lenže v tej chvíli už zo všetkých úst vychádzali slová „Oheň!“ a „Požiar!“ O niekoľko minút začal kostolný zvon biť na poplach.

Muži a ženy vychádzali na ulicu vykrikujúc: „U Quispeovcov horí!“ Ľudia vyzbrojení vedrami, rebríkmi a motykami pribehli k domu. Zo slamenej strechy, vlhkej od dažďa, sa dvíhali obrovské plamene. Niektorí prerazili vstupnú bránku, prebehli záhradkou a na zemi, pri dverách horiaceho príbytku, našli Kantu. Bezvládne tam ležala v úplne premočených

šatách. Štyria z nich ju veľmi opatrne zdvihli zo zeme a odvedli na bezpečné miesto, zatiaľ čo sa mladí a dospelí beznádejne snažili uhasiť oheň.

Dievčina, neuvedomujúca si, čo sa stalo, sa akoby prebudila zo sna. Keď otvorila oči, prekvapil ju dav ľudí, ktorý ju ohromene pozoroval. Tata Facundo, starší sused, zúfalo plakal a Mama Santusa, jeho manželka, sa na ňu smutne pozerala a masírovala jej brucho a hrudník.

Kantu ich poznala. Všetci boli Indiáni ako ona. Mali na sebe pestrofarebné odevy utkané z hrubej ovčej, alpačej alebo lamej vlny. Niektorí nemali zakryté hlavy a z mokrých vlasov im kvapkala voda. Iní mali na hlavách premočené čiapky *chullos*.¹ Ďalší mali obuté typické andské sandále vyrezané z pneumatík, iní boli bosí.

„Žije! Žije!“ zvolal Facundo a prestal plakať, zatiaľ čo temný výraz na jeho tvári vystriedal žiarivý úsmev.

„Rýchlo! Musíš si vyzliecť tieto mokré šaty,“ prehovorila Mama Santusa, pričom ju ďalej energicky masírovala, ale k bruchu a hrudníku pridala aj ruky. Potom umyla Kantu tvár, nadvihla jej hlavu a podoprela ju.

„Ach, holubička krásna, mysleli sme si, že si nás opustila už navždy,“ zvolal Tata Facundo rozrušene, utierajúc si slzy. „Vezmite prikrývky a suché šaty. Rýchlo, odnesieme ju ku mne domov!“

Facundo bol prostý a úprimný starec, vždy pozorne sledujúci, čo sa okolo neho deje. Miloval svojich blížnych a svoj národ považoval za jednu veľkú rodinu. Na svete nežil nikto, kto by sa naňho mohol sťažovať. Bol nesmierne citlivý, prežíval bolesti iných, ako by to bola jeho bolesť. Nevedel písať ani čítať, ale poznal otcovskú lásku. V jeho dome ste vždy

1 Špicatá pokrývka hlavy zakrývajúca uši.

našli chlieb, útočisko a dobrú radu. Hoci Kantu nebola jeho príbuzná, veľmi ju miloval a považoval za svoju dcéru. Rád ju láskyplne volal „holubička“, obyvatelia Ánd tak totiž ženy často oslovovali. Navyše, toto slovo pripomínalo lásku a nežnosti, ktoré si medzi sebou holuby vymieňajú.

Onedlho dorazila aj Mama Josefa. Chudá, mlčanlivá, trochu mrzutá žena so zamysleným výrazom tváre, niekedy zahadná. Lenže keď šlo o pomoc ostatným, vždy ochotne podala pomocnú ruku. Hoci žila len o niekoľko domov ďalej, s Kantu sa nikdy nerozprávala; iba na ňu hľadela a usmievala sa. V ten deň mala Josefa oblečenú tmavomodrú sukňu, sivú košeľu s fuksiovým vzorom a plecica zakryté dekou. V rukách niesla prikrývku, aby zakryla dievčinu, ale hneď ako ju zbadala, zvolala: „Potrebujeme suché šaty a musíme jej obviazať rany, lebo krváca.“

Zatiaľ čo ju niesli do Facundovho domu, Kantu sledovala od dažďa celkom premočenú zem, po ktorej stále tiekli pramienky vody. Pozrela na svoj dom: na slamenej streche sčernetej od ohňa sa otvorila veľká trhlina, cez ktorú bolo vidieť trámy a nosníky. V obrovskom zmätku sa niekoľko mužov pokúšalo oheň uhasiť a podávalo si vedrá s vodou, ďalší mlátili ešte dymiacu slamu vlhkými prikrývkami. Starí, ženy a deti v pestrofarebných šatách z ulice pozorne sledovali boj proti ohňu.

V tej chvíli si Kantu Quispeová spomenula, čo sa pred niekoľkými hodinami stalo... Opierala sa o vchodové dvere a pozorovala oblohu: zhlučkovali sa na nej zlovestné čierne mračná. Pomyslela si, že v to popoludnie možno vyprahnutú zem konečne pokropí prvý dážď. Oblaky na obzore prelietajúce ponad hory tak potemneli, že zakryli ich obrysy. Náhle sa rozfúkal prudký vietor, lomcoval listami eukalyptov. Na dvore sa vytvoril vzdušný vír a ako obrovitánsky vysávač do seba

vtiahol suché lístie, kúsky papiera, plastu a drobných ľahkých predmetov.

Kantu stála vo dverách a všetko sledovala. Dlhé vlasy jej vo vetre poletovali okolo tváre. Jej telo chránila košeľa a nohavice. Keď vietor zmenil smer, akoby sa tá čierna masa približovala čoraz rýchlejšie. Vtom sa nebo sfarbilo do siva a čierna. O niekoľko minút sa začalo blýskať. Zdalo sa, že nebo prebodlo nespočetné množstvo zlatých nožov a mečov a ono sa otvorilo. Blížila sa jedna zo skutočne zriedkavých búrok, s hromami, bleskami a dunením, ktoré roztrhne oblohu ako výstrely z kanónov.

Kantu nebola znepokojená ani vydesená; odkedy žila v tejto dedinke prilepenej k horám, viackrát zažila veľmi silné búrky.

Bola dnu, keď vtom z ničoho nič pocítila obavy. Burácanie sa približovalo. Vnútorň hlas jej krikom radil, aby ušla. Chvíľu vyčkávala, ale nakoniec rýchlo vybehla von. Vtedy začula ohlušujúci rámus a pocítila, akoby ju píchali tisíckami ihiel, ktoré sa jej zarývali do tela, a zacítila spáleninu. Potom už nevidela nič a zdalo sa jej, že sa zrútila do bezodnej hlbiny.

Keď sa Kantu prebrala, celé telo ju bolelo a z nosa a uší jej tiekla krv. Starci ju opatrne položili na jednoduchú posteľ. Potom vyšli z izby, aby všetkých vydesených upokojili: „Slečnu Kantu trafil blesk, ale žije. Potrebuje starostlivosť. Oстане tu a bude odpočívať, kým sa nevrátia jej rodičia.“

Elektrický výboj ju našťastie nezasiahol plnou silou. Takmer sa jej podarilo uniknúť mu: ak by ju trafil priamo, určite by umrela. Lenže aj tak ju prudko zrazil k zemi, hoci len niekoľko metrov od domu.

Kantu sa snažila hýbať, ale obrovská bolesť v pleciach a chrbtici ju priklincovala k posteli. V hlave jej hučalo a bolela ju. Všetko sa odohralo príliš rýchlo. Takmer tomu nedokázala

uveriť. Nevedela sa ani pohnúť: akoby jej telo stúplo. Mama Santusa a Mama Josefa ju vyzliekli a preobliekli do suchých šiat, ale keď sa látka dotkla Kantinej pokožky, po chrpte jej prebehol mráz. Dotyk už nevnímala ako predtým: akoby sa jej koža odlepila od tela. Hrudná kosť jej tlačila na pľúca a bránila dýchať a cítila, ako jej celou chrbticou preletela ostrá bolesť.

Pokúsila sa vstať, ale údy ju neposlúchali. Pokúsila sa prehovoriť, ale z úst nevyšlo ani hláska. V očiach sa jej usadil bolestivý pohľad. Cítila sa bezmocná, bezbranná, slabá. Naplnil ju strach zo smrti a vnútri začala kričať: „Žijem! Nechcem umrieť! Chcem žiť!“ Tie slová skrývala vo vedomí, zatiaľ čo z očí sa jej rinuli obrovské slzy.

Keď Mama Santusa zbadala, že Kantu plače, pohladila ju po hlave a čiernu, spálenú, ešte vlhkú hrivu jej začala sušiť prikrývkou.

„Oddychuj, snaž sa nenamáhať. Blesk nepoškodil žiadny orgán a uvidíš, že čoskoro budeš v poriadku,“ povedala, masírujúc jej hrud' vlažnou zmesou liečivých bylín. Kantu sa začalo dýchať oveľa lepšie. Hneď nato sa však rozochvela. Sánka sa jej tak triasla, až klepotala zubami.

Vypila odvar z liečivých bylín. Pripravila ho Mama Jovita, babica. Bola to staršia žena s už celkom bielymi vlasmi a tvárou zbrázdenu wráskami, ale so svetlom v očiach, ktoré vypovedalo o veľkej vnútornej sile a neochvejnej, nezdolnej duši. Poznala tajomstvá bylín a pribehla, hneď ako sa dozvedela, že niekto v dedine je zranený. Stačilo niekoľko dúškov vlažnej tekutiny a Kantu sa zdalo, že naberá sily. Potom na ňu doľahla únava; oťaželi jej viečka, a keďže nedokázala držať oči otvorené, zaspala.

„Necháme ju odpočívať. Ak sa o tri dni bude cítiť lepšie, bude to znamenať, že sa uzdravila, inak zavoláme nejakého

kurandera. Možno ju blesk zasiahol práve preto, aby sa kurandera stala z nej...“ prehovoril jeden z prítomných starcov.

Kedysi dávno ľudia verili, že muži a ženy zasiahnutí bleskom boli predurčení stať sa liečiteľmi. Toto presvedčenie sa spája s liečením pomocou *Pachamamy*¹, ktoré praktizovali liečiteľia známi ako *Hampi kamayoq*². Hoci dnes je tento spôsob liečenia len veľmi málo rozšírený, v niektorých komunitách sa stále praktizuje. V spoločnosti *Tawantinsuyo*³, hierarchizovanej deľbou práce, sa ľudia so svojimi zdravotnými problémami zverovali do rúk tých najzručnejších a najschopnejších. Preto lekára považovali takmer za mudrca. Jeho úloha nebola vôbec jednoduchá, musel mať mimoriadne schopnosti a byť silnou osobnosťou. Neliečil len ľudí, ale bojoval aj proti chorobám a epidémiám, ktoré postihli zvieratá a rastliny. *Hampi kamayoq* zahaľovala aura tajomstva a moci. Svoje nesmierne schopnosti ako predstavivosť, zdravý úsudok, abstrakciu a pozorovanie mal rozvinuté oveľa lepšie než priemerní ľudia a patril k veľmi špecifickej vrstve tvoriacej spoločenské jadro.

Hampi kamayoq sa združovali v uzavretých kongregáciách, kde sa učili tajné receptúry, rituály a liečiteľské techniky. Dostalo sa im špecifickej a všestrannej prípravy, či už z teoretického, alebo praktického hľadiska, a takmer vždy patrili ku kňazskej kaste. Prísny zasväcujúci proces sa začínal vo *Wamaqu*. Okrem iného museli podstúpiť pôsty, odriekanie, skúšky odolnosti, fyzické a duševné cvičenia, ale predovšet-

1 Vesmírna matka, Matka príroda.

2 Kňaz-liečiteľ alebo kurandero.

3 Označuje celé územie patriace Inkskej ríši rozdelené na štyri regióny, s hlavným sídlom Cuzco.